

Stanovisko Republikovej únie zamestnávateľov

- Návrh zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 79/2015 Z. z. o odpadoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony
 - materiál na rokovaní HSR SR dňa 24.05.2021

Stručný popis podstaty predkladaného materiálu a jeho relevancie z hľadiska RÚZ

Materiál bol predložený na rokovanie Ministerstvom životného prostredia SR na základe Plánu legislatívnych úloh vlády Slovenskej republiky na rok 2021

Cieľom a obsahom materiálu je najmä:

Návrh zákona sa predkladá z dôvodu riešenia nevyhnutných problémov vyplývajúcich z aplikačnej praxe. Konkrétne ide o úpravu v časti súhlavov, kde na základe praktickej aplikácie dochádza k zmene tak, aby reflektovala aktuálnu situáciu. Úpravou príde k zníženiu byrokratického zaťaženia podnikateľského prostredia a teda aj orgánov štátnej správy, ktoré sa budú môcť dôslednejšie venovať kľúčovým bodom zákona o odpadoch. Ďalšiu úpravu na základe praktickej aplikácie si vyžiadala opätovne oblasť rozšírenej zodpovednosti výrobcov. Samotné úpravy sú vyvolané situáciou v tejto oblasti ktorá nastala v prvom štvrtroku 2020. Navrhovaná zmena má zabezpečiť základnú stabilitu systému. Návrhom zákona sa dopĺňajú aj opatrenia z aktuálneho Programu predchádzania vzniku odpadov na roky 2019-2025a upresňuje sa aplikácia § 15 zákona o odpadoch .V nadväznosti na rozporové rokovania boli doplnené aj ustanovenia ohľadom posilnenia vynútiteľnosti zabezpečenia primárne materiálového zhodnotenia odpadu z obalov a odpadu z neobalových výrobkov zberovými spoločnosťami.

Tento zákona nadobúda účinnosť 30. augusta 2021, okrem vymedzeného ustanovenia, ktoré nadobúda účinnosť 1. januára 2022

Postoj RÚZ k materiálu

Po preštudovaní vlastného materiálu zverejneného na stránke Hospodárskej a sociálnej rady (a naposledy aktualizovaného dňa 18.05.2021 o 16.41) konštatujeme, že zatiaľ neobsahuje závery, ku ktorým sa dospelo na rokovaníach so sociálnymi partnermi v dňoch 11.05.2021 až 13.05.2021: Bez znalosti konkrétnych parametrov legislatívneho riešenia sa nie je možné k návrhu relevantne vyjadriť. Z tohto dôvodu pretrvávajú nejasnosti v podstatných otázkach ako sú napr. úrovne dotriedenia odpadov z obalov a odpadov z neobalových výrobkov, štandardov zberu, transparentných účtov a pod.

Z uvedených dôvodov opätovne predkladá RÚZ k návrhu nižšie uvedené pripomienky:

Pripomienky RÚZ k predkladanému materiálu

1. Všeobecná zásadná pripomienka k návrhu ako celku

Po preštudovaní vlastného materiálu zverejneného na stránke Hospodárskej a sociálnej rady (a naposledy aktualizovaného dňa 18.05.2021 o 16.41) konštatujeme, že zatiaľ neobsahuje závery, ku ktorým sa dospelo na rokovaníach so sociálnymi partnermi v dňoch 11.05.2021 až 13.05.2021: Bez znalosti konkrétnych parametrov legislatívneho riešenia sa nie je možné k návrhu relevantne vyjadriť. Z tohto dôvodu pretrvávajú nejasnosti v podstatných otázkach ako je napr. rovne dotriedenia odpadov z obalov a odpadov z neobalových výrobkov, štandardov zberu, transparentných účtov a pod.

Z uvedených dôvodov opätovne predkladá RÚZ k návrhu nižšie uvedené pripomienky:

2. Všeobecná zásadná pripomienka – úprava transparentných účtov

Požadujeme, aby Ministerstvo životného prostredia sociálnym partnerom vysvetlilo svoje kroky v oblasti úpravy transparentných účtov. MŽP na základe pripomienok APZ uviedlo, že transparentné účty ponechá iba pre obalové OZV (to isté sa týka aj zberových spoločností). Ostatným OZV ich zruší (elektro, baterky, pneumatiky, automobily). Toto považujem za popretie všetkého s čím do toho MŽP pôvodne išlo - tvrdili, že je právom výrobcu vedieť ako OZV hospodári s ich peniazmi. Prečo to právo nakoniec ponechali iba výrobcom obalov? Navrhovanú úpravu považujeme za ničím neodôvodnenú diskrimináciu OZV v oblasti obalov.

3. Pripomienka k čl. I., §59 odsek 4, písm. e)

Nesúhlasíme s navrhovanou úpravou § 59 ods. 4 písm. e) Takúto formu úpravy považujeme za neakceptáciu pripomienky (zodpovednosť za štandardy zberu). Navrhovaná úprava zmluvne si dohodnúť štandardy zberu medzi OZV a ZS je nedostatočné a nerieši problémy v systéme, na ktoré sme upozornili. Odvolávame sa na dôvody (nevyhnutnej leg. úpravy návratu zodpovednosti za plnenie štandardov zberu na obec) uvedené na rozporovom konaní, kde sme dôrazne apelovali na urýchlenú úpravu tejto zodpovednosti z OZV opätovne na obec. Uviedli sme negatívne dopady, ktoré aktuálna úprava spôsobuje v praxi – znemožnenie plnenia tejto povinnosti. Apelujeme na dôležitosť riešenia tejto úpravy – ako zásadnej pre triedený zber KO v obciach

Nadalej požadujeme, aby za plnenie štandardov zberu zodpovedala obec, nakoľko po ostatnej novele zákona a vyhlášky č. 373/2015 Z. z. stanovujúcej sadzby nákladov na triedený zber výrobcovia prostredníctvom OZV nemajú nástroj na zabezpečenie splnenia tejto povinnosti.

Obec je výlučným subjektom, ktorý má dosah na výber zmluvného partnera zberovej spoločnosti a požadovanej služby, vie tak efektívne zabezpečovať splnenie tejto povinnosti. Výrobcovia prostredníctvom OZV nemajú nástroj na zabezpečenie tohto plnenia v aktuálnej legislatíve, a uvedené nerieši ani zmluvná úprava podľa návrhu § 59 ods.4 písm. e)

4. Zásadná pripomienka k čl. I. – vloženie nového novelizačného bodu a k novelizačnému bodu 74 (prechodné ustanovenia)

RÚZ v rámci MPK k návrhu predložila pripomienky k §75e, odseky 3 – požiadavky na označovanie výrobkov. Predmetom uvedenej pripomienky bola úprava podmienok v prípade označovania menších špecifických formátov výrobkov.

U špecifických (menších) formátov, ktoré predstavujú v priemere viac ako tri štvrtiny typov z celkových tabakových produktov je možnosť označenia komplikovaná. U týchto výrobkov sa dnes na zadnej strane nachádza kontrolná známka (tj. kolok), pričom jej presunutie na inú stranu balenia nie je s ohľadom na priestorovú dispozíciu balenia a ďalšie zákonné povinnosti (najmä so zreteľom na smernicu Európskeho parlamentu a Rady 2014/40 / EÚ) možné. Bočná strana týchto formátov je zároveň príliš malá a neumožňuje alternatívne umiestnenie nového značenia v súlade s druhým návrhom vykonávacieho aktu, preto navrhujeme na národnej úrovni v týchto prípadoch upraviť povinnosť umiestnenia označenia podľa rozhodnutia výrobcu. Ako optimálne sa pritom v prípade týchto špecifických formátov javí aj alternatívne značenie na ochrannú fóliu, prípadne zmenšenie kontrolnej známky (t.j kolku) na ideálny rozmer 16 x 32 mm. Pre takéto umiestnenie je však nutné upraviť znenie ďalších zákonov v kompetencii rezortov financií a zdravotníctva

Vyššie uvedená pripomienka, aj v nadväznosti na status MŽP SR „rozpor pretrváva“ sa nenachádza v dokumente MŽP SR „Vyhlásenie o rozporoch“. Zároveň, ak by sme vychádzali z toho, že rozpor je čiastočne odstránený vyššie spomenuté prechodné ustanovenie nie je doplnené do vlastného materiálu, konkrétneho návrhu zákona o odpadoch. V nadväznosti na vyššie uvedené žiadame MŽP SR o jednoznačné stanovisko k danej pripomienke.

5. Zásadná pripomienka k čl. I. – novelizačný bod 74

RÚZ v rámci medzirezortného pripomienkového konania navrhovala doplniť prechodné ustanovenie k úpravám účinným od 1. júla 2021, tak že jednorazové plastové výrobky uvedené v prílohe č. 7a ČASŤ B je možné distribuovať do 31. decembra 2021. V rámci rozporového konania bola vyššie uvedená pripomienka zo strany MŽP SR plne akceptovateľná aj s ponechaním prechodného obdobia na distribúciu. Zároveň vo vlastnom materiály, konkrétnom znení návrhu zákona o odpadoch (pre rokovanie tripartity) absentuje znenie vyššie uvedeného prechodného

ustanovenia distribúcie do 31.12.2021 pre jednorázové plastové výrobky uvedené v prílohe č. 7a časť B, tak ako to je v aktuálne platnom znení zákona o odpadoch. Požadujeme, aby boli rešpektované závery z rozporových konaní.

6. Zásadná pripomienka k čl. I. – vloženie nového novelizačného bodu

Naša pripomienka bola akceptovaná čiastočne – súhlasíme s navrhovanou úpravou § 81 ods.27 zákona – stanovenie povinnosti zberovej spoločnosti. Doposiaľ však nepoznáme navrhované znenie vyhlášky, na ktorú sa návrh zákona odvoláva (téma vyhlášky bez konkrétneho znenia návrhu nepostačuje). Požadujeme upraviť podľa predloženého a komunikovaného leg. návrhu (na rozpor. konaniach) - uviesť nasledovné minimálne úrovne triedenia jednotlivých komodít (frakcie) vyzbieraných odpadov z obalov a neobalových výrobkov pochádzajúcich z komunálneho odpadu:

Plasty:

- LDPE (Fólia číra)
- LDPE (Fólia farebný MIX)
- HDPE (drogéria)
- PET (fľaše od nápojov a pod.)
- PS (Polystyrén)
- PP (napr. kelímky od jogurtov)
- PE
- ostatné plasty mimo predchádzajúcich kategórií

Papier:

- Papier
- Kartón a lepenka

Sklo

- Farebné črepy

Kompozitné obaly na báze lepenky

- Kompozitné obaly na báze lepenky

Obaly z kovu

- Obaly z kovu

7. Zásadná pripomienka k čl. I. – vloženie nového novelizačného bodu

Navrhujeme v rámci novely zákona stanoviť konkrétny cieľ pre zber a recykláciu pre kompozitné obaly na báze lepenky (VKM).

Odôvodnenie:

Slovensko patrí ku krajinám s najnižším zberom a recykláciou kompozitných obalov na báze lepenky/nápojových kartónov v Európskej únii (podľa údajov spoločnosti Tetra Pak asi 15%), zatiaľ čo v EÚ sa v roku 2019 zrecyklovalo viac ako 50% nápojových kartónov. Domnievame sa, že vzniknutá situácia poškodzuje producentov nápojových kartónov a ich zákazníkov (najmä v mliekarenskom priemysle), pretože bude mať dopad na konkurencieschopnosť nápojových kartónov voči plastovým fľašiam. VKM majú prostredníctvom poslednej novely vyhlášky 373/2015 stanovenú rovnakú výšku sadzby na určenie nákladov na zabezpečenie triedeného zberu a zhodnocovania odpadov z obalov a odpadov z neobalových výrobkov (550,- Eur/t) ako je stanovená pre zložku „plasty“, ale neexistuje žiadna záruka, že sa dosiahnu podobné výsledky zberu a recyklácie (77% v 2025 podľa zákona o jednorázových obaloch). Trváme na tom, že takto nastavený vysoký náklad (550€/t) by mal byť úmerný vysokým ambíciám nášho priemyslu a ministerstvu životného prostredia. Preto požadujeme stanovenie konkrétneho cieľa na zber a recykláciu VKM na báze lepenky. Štáty ako Belgicko, Nemecko alebo Francúzsko s podobnými nákladmi dosahujú viac ako 60% recyklácie nápojových kartónov. Podľa našich informácií od OZV a odpadových firiem bez tohto cieľa nebude možné zaručiť recykláciu VKM na báze lepenky, pretože OZV môže plniť limity prostredníctvom papiera a odpadové firmy môžu využívať spaľovanie namiesto recyklácie.

8. Zásadná pripomienka – vloženie nového čl. IV.

Navrhujeme doplniť nový článok IV. v nasledovnom znení. Aktuálny čl. IV sa primerane prečísľuje.

„Čl. IV

Zákon č. 302/2019 Z. z. o zálohovaní jednorazových obalov na nápoje a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 74/2020 Z. z. a zákona č. 285/2012 Z. z. sa mení a dopĺňa takto:

V § 16 sa slová „do 31. decembra 2022“ nahrádzajú slovami „do 31. januára 2022“ a slová „do 30. júna 2023“ nahrádzajú slovami „do 31. júna 2022“

Odôvodnenie:

V súčasnej právnej úprave absentuje prechodné obdobie pre výrobcov, ktorí budú mať povinnosť uvádzať na trh obaly označené ako zálohované s účinnosťou od 1.1.2022. Primerané prechodné obdobie po spustení zálohového systému je nevyhnutné v záujme zabezpečenia dostatočného času na strane výrobcov, ktorí uvádzajú jednorazové zálohované obaly na trh, a to na prípravu nových obalov, dopredaj starých zásob, ako aj splnenie povinností vyplývajúcich zo zákona za účelom zabezpečenia plynulého prechodu na spustenie zálohového systému od 1.1.2022 a minimalizovania negatívnych dopadov na podnikateľské prostredie. Zároveň považujeme za nevyhnutné vykonať legislatívno-technickú úpravu, nakoľko aktuálne účinné znenie § 16 nesprávne uvádza príslušné roky a nezohľadňuje posunutie účinnosti spustenia systému zálohovania, ktoré sa začína už začiatkom roka 2022 (a nie až v roku 2023).

9. Zásadná pripomienka k Prílohe č. 3 – úprava limitov pre plasty

RÚZ navrhuje uvedený bod vypustiť

Odôvodnenie:

Ministerstvo prisľúbilo upraviť limity pre plasty a kovové obaly v súvislosti s zavedením zálohovania od 1.1.2022. Ak je tento návrh naplnením tohto prisľubujú tak je to úplne mimo. V prvom rade limity sa upravujú iba pre plasty, nie pre kovové obaly, ktoré budú tiež súčasťou zálohovania. Zároveň sa uvádza, že ide o limity, ktoré sa týkajú komunálneho odpadu. V prílohe č. 3 zákona o odpadoch, ktorá sa týmto novelizačným bodom upravuje, však nie sú limity takto členené a tento bod je v princípe nevykonateľný.

Zdroj: RÚZ